

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Ett fångst- och jagtgropssystem?

Kristoffersson, Rolf

Fornvännen 78, 249-251

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1983_249

Ingår i: samlraa.se

Ett fångst- och jaktgropssystem?

Av Rolf Kristoffersson och Håkan Rydving

Kristoffersson, R. & Rydving, H., 1984. Ett fångst- och jaktgropssystem? (A System of trapping and hunting pits?). *Forvännen* 78. Stockholm.

This paper deals with a system of pits near Noajddevallda, 'the Shamans' Plain', in the Sarek National Park. The pits were discovered during an excursion in July and August 1981 and are of two different types: Seven ordinary pits of which at least three (the remaining four might be too small) can be classified as *trapping pits* and 6 (maybe 7) pits which seem to have been surrounded by some kind of stone-wall. The hypothesis that these "stoned pits" were used as hiding-places from where hunters with bows or spears shoot their game — the pits could then be called *hunting pits* — is presented.

Rolf Kristoffersson and Håkan Rydving, *Departement for the History of Religions, Uppsala university, P.O. Box 1604, S-751 46 Uppsala, Sweden.*

I samband med en religionshistorisk exkursion till bl.a. Sarvesvågge i Sareks nationalpark 17 juli—3 augusti 1981 (se Kristoffersson & Rydving 1982) inventerades ett område på gräsvallden där Noajddejägås fjärdelar sig innan utflödet i Sarvesjåhkå. Vid invente-

ringen på gräsvallden (Noajddevallda 'Näjdslätten') användes den metod för ytinventering som Rolf Kjellström utarbetat och under flera år använt. Grunden är alltså egna iakttagelser av i och över marknivån klart framträdande former som bedöms som läm-

Fig. 1. Åsrygg med gropar. Foto Rolf Kristoffersson. — Ridge with pits.

Fig. 2. Sänka med förmodad tidigare strömfåra. Foto Rolf Kristoffersson. — Hollow with suggested earlier riverbed.

ningar av mänsklig verksamhet (den tidigaste presentationen finns i Kjellström 1975).

Redan på ett tidigt stadium upptäcktes ett antal gropar ca 350 m SSV och 100–150 m V om gräsvallen, varför karteringen utvidgades till dessa områden (fig. 4). Groparna ligger jaktstrategiskt placerade på åsryggar (fig. 1) och fördelas på två delsystem, ett övre (sydligare) med 6 gropar och ett nedre (nordligare) med 7 (ev. 8) gropar. Om den tydliga sänka, som från Noajddejågsj nuvarande strömfåra för till området mellan gräsvallen och det nedre gropsystemet, är en äldre strömfåra skulle groparnas läge i hög grad likna några av de hos Manker presenterade fångstgropsystemen (exv. nr 17, 46, 62:B, 71 och 72:A i Manker 1960). Det är geologiskt fullt möjligt att en sådan förändring av Noajddejågsj flöde kan ha skett på några hundratal år, sär-

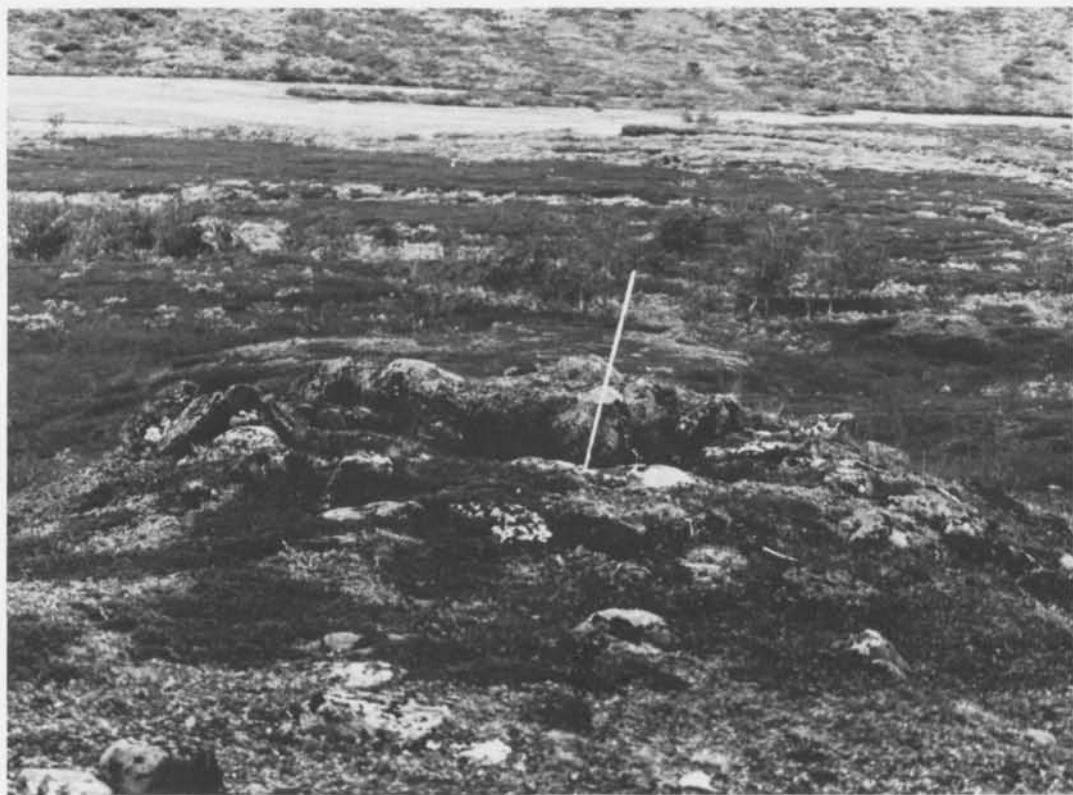

Fig. 3. En av "jaktgroparna". Foto Rolf Kristoffersson. — One of the "hunting pits".

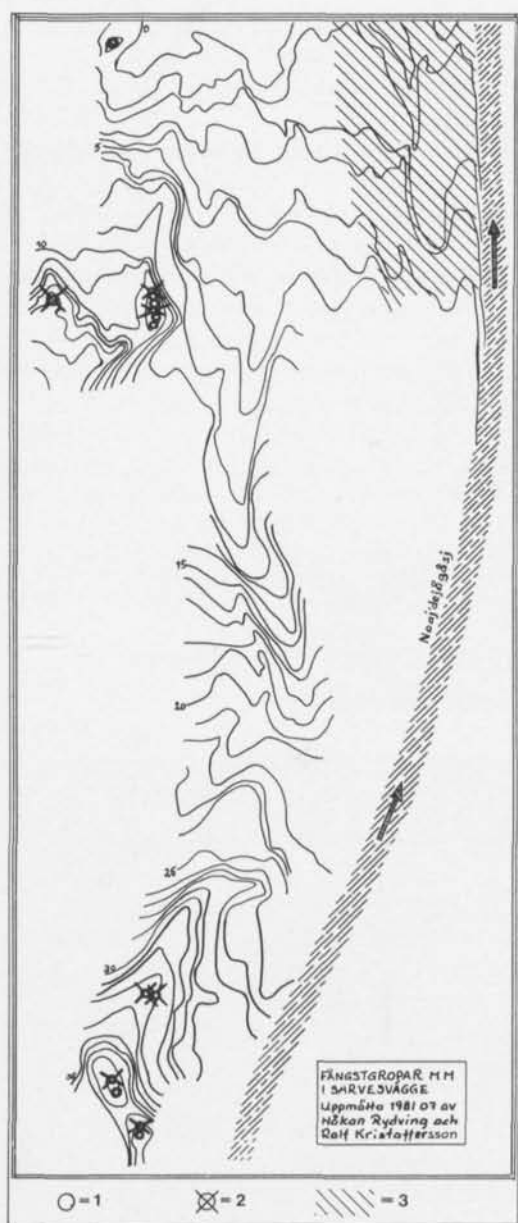

Fig. 4. Gropssystemet vid Noaj'devallda. 1 = grop, ejstensatt; 2 = stensatt grop; 3 = Noaj'devallda. Norr uppåt. Ekvidistans: 1 m. — The system of pits near Noaj'devallda. 1 = pit, not stoned; 2 = stoned pit; 3 = Noaj'devallda. North upwards. Equidistance: 1 m.

skilt som slättområdet består av lättforcerad morän (fig. 2).

Typologiskt kan groparna indelas i två grupper: a) 7 st ej stensatta gropar, av vilka åtminstone 3 (de övriga är troligen för små) bör kunna ha fungerat som fångstgropar; b) 6 (ev. 7) stensatta gropar. Dessa kan eventuellt jämföras med de stensatta groparna från Hardangervidda och Oviksfjällen som Manker (1960, s. 14) och Stadling (1923) diskuterar, men verkar i motsats till dessa ha varit *inringade* av var sin stenkrans (som nu delvis fallit ner i gropen) (fig. 3).

Att de stensatta groparna skulle vara förvaringsgropar förefaller med tanke på den höglänta placeringen knappast troligt. P.g.a. stenkransen kan de inte heller ha fungerat som fångstgropar. Vi vill som hypotes föreslå att det kan ha rört sig om "jaktgropar", en term med vilken vi avser en grop där jägaren stått dold bakom ett stenvärn (ev ytterligare kamouflerat) i väntan på villebrådet. Om detta skulle vara riktigt innebär kombinationen av fångst- och jaktgropar vid Noaj'devallda ett exempel på en högt utvecklad jaktteknik, där bytesdjuret alltså både *fångats i* och *jagats från* gropar, i senare fallet med användning av exv. båge eller spjut som vapen. En arkeologisk undersökning av området skulle ev. kunna ge svar på frågan om groparnas funktion.

Referenser:

- Kjellström, R. 1975. Kulturinventering kring Ältsvatten. *Västerbotten* 1975, s. 124–131. Umeå.
- Kristoffersson, R. & Rydving, H. 1982. *Exkursion till Taradalen och Sarvesvägge juli – augusti 1981. Inventeringsrapport*. Uppsala universitet Avdelningen för religionshistoria och religionsfenomenologi. /Stencil/
- Manker, E. 1960. *Fångstgropar och stalotomter*. Kulturlämnningar från lapsk forntid. Acta Lapponica XV. Uppsala.
- Stadling, J. 1923. Fallgropar för vildren. Till spörsmålet om de s.k. "murade gravarna" eller "källarna" i Oviksfjällen. *Fataburen* 1922, s. 21–34. Stockholm.